

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym
z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC)

Protokół

Cel ćwiczenia:

Analiza ilościowa kwasu salicylowego (KS) metodą krzywej kalibracyjnej z wykorzystaniem techniki wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC).

Substancje do badań:

- kwas salicylowy CSP (*Chemiczna Substancja Porównawcza*)
- ester metylowy kwasu p-hydroksybenzoesowego CSP (nipagina M)
- azotan potasu CSP
- puder leczniczy - preparat handlowy

Odczynniki:

- lodowaty kwas octowy OD
- metanol OD
- woda do chromatografii OD

Aparatura:

- Chromatograf cieczowy:
  - pompa
  - detektor spektrofotometryczny UV-VIS
  - rejestrator
  - pętla dozująca - 20 μ l/autosampler

Materiał źródłowy: Monografia szczegółowa Kwasu salicylowego. Farmakopea Polska wydanie XI (TOM II)

Należy ustawić przepływ na 1,5 ml/min

Wykonanie ćwiczenia:

- I. Wypełnij tabelę podsumowującą parametry rozdziału chromatograficznego dla kwasu salicylowego, wpisując także jednostkę jeśli dotyczy.

Faza stacjonarna			
Wypełnienie			
Średnica wewnętrzna		Długość	
Układ faz			
Faza ruchoma			
Rodzaj eluentu			
Objętość			
Elucja			
Rodzaj detektora		λ	
Objętość nastrzyku		Przepływ	
Czas analizy, min			

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC)

II. Ocena sprawności kolumny chromatograficznej i warunków chromatografowania mieszaniny kwasu salicylowego i nipaginy M

Roztwory do badań:

roztwór A - azotanu potasu (10 mg/ml)

Odważyć dokładnie 100 mg azotanu potasu *CSP*, przenieść do kolbki miarowej poj. 10,0 ml rozpuścić w wodzie, wymieszać, uzupełnić fazą ruchomą i wymieszać (roztwór A)

roztwór B – kwas salicylowy (0,8 mg/ml)

Dokładnie odważyć 20,0 mg kwasu salicylowego *CSP* do kolby miarowej na 25,0 ml. Następnie rozpuścić w małej objętości metanolu *OD*. Po uzyskaniu klarownego roztworu uzupełnić fazą ruchomą do współmierności.

roztwór C – Nipagina M 0,05 mg/ml – roztwór wzorca wewnętrznego

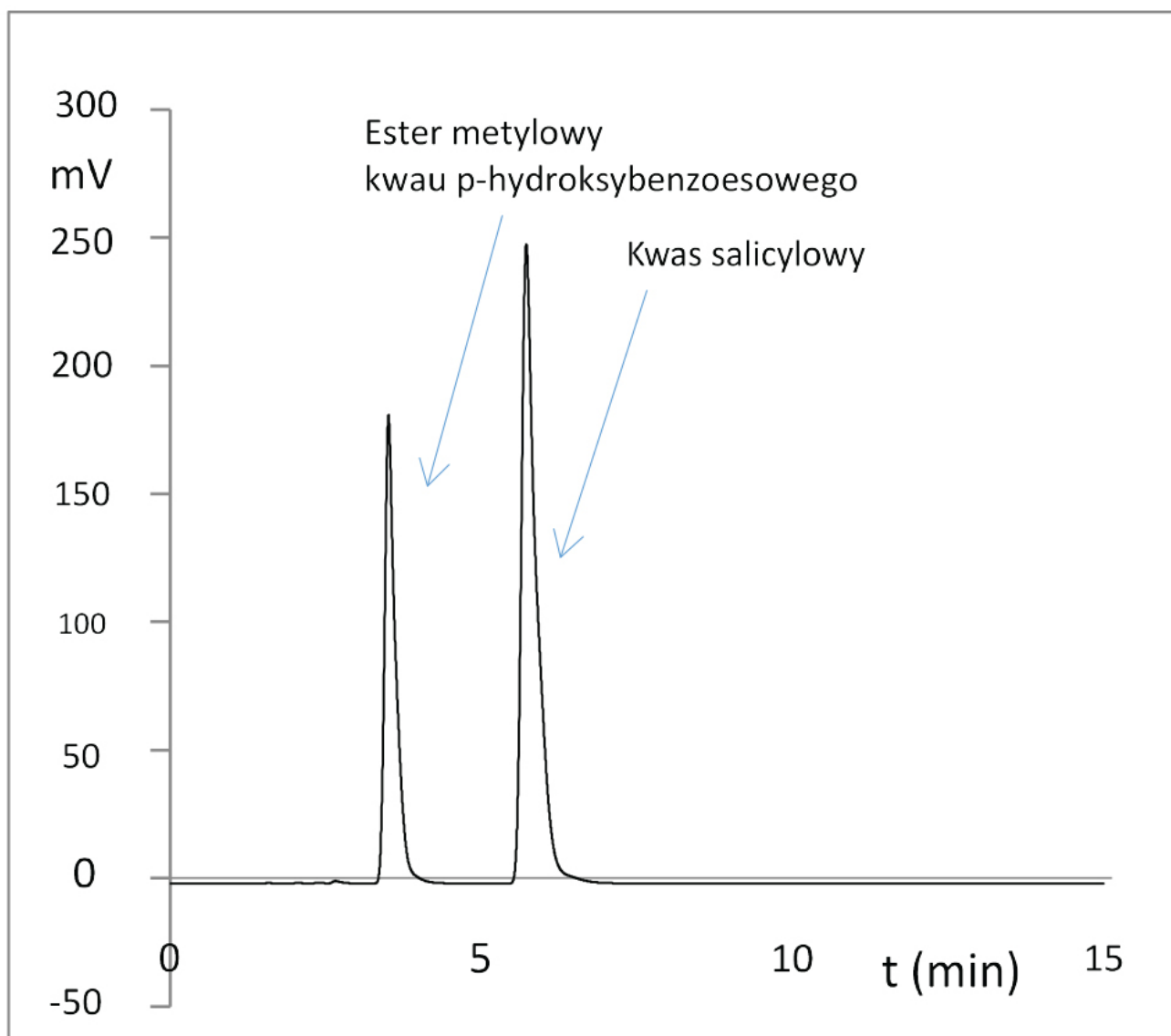
Odważyć dokładnie 5 mg Nipaginy M *CSP*, przenieść do kolby miarowej poj. 100 ml, dodać ok. 10 ml metanolu, wytrząsać do rozpuszczenia i uzupełnić fazą ruchomą do 100,0 ml.

roztwór D - mieszanina kwasu salicylowego i wzorca wewnętrznego

W fiołce do chromatografii przygotować mieszaninę roztworu wzorca wewnętrznego (roztwór C) i roztworu kwasu salicylowego (roztwór B) w proporcji 1:1.

Na kolumnę wprowadzić kolejno po 20 μ l roztworu A, C oraz D i zarejestrować chromatogramy (ok. 10 min.).

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczej (HPLC)

Ryc. 1. Chromatogram HPLC roztworu mieszaniny kwasu salicylowego i nipaginy M.

Oceniając sprawność kolumny i uzyskany rozdzielność chromatograficzną ww. substancji, obliczyć następujące parametry:

- współczynnik retencji (k)

$$k = \frac{t_R - t_0}{t_0}$$

gdzie:

t_R – czas retencji, min

t_0 – martwy czas retencji (roztworu A), min

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC)

- **współczynnik asymetryczności sygnału (A_s)**

$$A_s = \frac{W_{0,05}}{2x}$$

gdzie:

$W_{0,05}$ – szerokość pików mierzona w 1/20 jego wysokości, mm,

x – odległość mierzona od prostej prostopadłej przechodzącej przez maksimum sygnału do jego obramowania, w 1/20 jego wysokości, mm

- **Rozdzielczość (R_s)** – rozdzielczość między pikami dwóch składników mieszaniny może być obliczona wg wzoru:

$$R_s = \frac{1,18(t_{R2} - t_{R1})}{w_{h1} + w_{h2}}$$

gdzie: t_R – czas retencji, mm,

$W_{0,5}$ – szerokość sygnału mierzona w połowie jego wysokości, mm

$t_{R2} > t_{R1}$

t_{R1}, t_{R2} = czasy retencji pików;

w_1, w_2 = szerokości pików w połowie ich wysokości.

- **Liczbę pól teoretycznych (N)**

$$N = \frac{5,54(t_R)^2}{l \cdot W_{0,5}^2}$$

gdzie: t_R – czas retencji, mm,

l – długość kolumny, m,

$W_{0,5}$ – szerokość sygnału mierzona w połowie jego wysokości, mm

- **Retencja względna (r)**

$$r = \frac{t_{Ri} - t_M}{t_{Rod} - t_M}$$

t_R = czas retencji pików analizowanego związku;

t_{Rod} = czas retencji pików odniesienia, pik względem którego porównuje się retencję względną

t_M = czas martwy

Roztwór	Składnik	t_R, min	k	A_s	N	R_s	r
A	KNO ₃		----	----	----	-----	-----
C	Nipagina M					-----	-----
D	Nipagina M						
	Kwas salicylowy						

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC)

III. Oznaczenie stężenia kwasu salicylowego w pudrze leczniczym

Krzywa kalibracyjna

Roztwory kwasu salicylowego (S0, S1, S2, S3, S4, S5 i S6)

Odważyć dokładnie około 0,125 g kwasu salicylowego *CSP*. Przenieść ilościowo do kolby miarowej na 25,0 ml, dodać ok. 5 ml metanolu *OD*, wytrząsać do rozpuszczenia i uzupełnić fazą ruchomą do współmierności. (*Roztwór S*).

Następnie, do kolbek miarowych o pojemności 25,0 ml odmierzyć kolejno odpowiednią objętość roztworu S (wg tabeli) i uzupełnić fazą ruchomą (roztwory S1 – S6).

Roztwór kwasu salicylowego	Stężenie, mg/ml	Objętość roztworu wzorcowego, ml	Objętość fazy ruchomej, ml	Objętość ostateczna, ml
S		-	-	25,0
S1		1,0		
S2		2,0		
S3		3,0		
S4		4,0		
S5		5,0		
S6		6,0		

Przygotować w fiolkach chromatograficznych mieszaninę roztworu wzorca wewnętrznego (roztwór C) i poszczególnych roztworów kwasu salicylowego (S1-S6) w proporcji 1:1.

Następnie wymieszać i wprowadzić kolejno na kolumnę po 20 μ l tak sporządzonych roztworów. Chromatogramy rozwijać ok. 10 min.

Wykonać analizy HPLC w kolejności od najniższego stężenia do najwyższego!

Z uzyskanych chromatogramów należy:

- odczytać czas retencji oraz odpowiadające im pole powierzchni piku chromatograficznego
- odczytać pola powierzchni przypadające dla poszczególnych stężeń i uzupełnić tabelę
- narysować wykres krzywej wzorcowej: zależność ilorazu pola powierzchni piku kwasu salicylowego do pola powierzchni wzorca wewnętrznego (P_{KS}/P_{WZ}) od stężenia analitu w roztworze: $(P_{KS}/P_{WZ}) = f(c)$
- obliczyć równanie prostej opisującej krzywą wzorcową (metodą regresji liniowej)

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym
z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii ciekowej (HPLC)

Wyniki oznaczeń roztworów do krzywej wzorcowej

Roztwór badany	Stężenie mg/ml	Pole powierzchni piku kwasu salicylowego	Pole powierzchni piku nipaginy M	Współczynnik P_{KS}/P_{WZ}
S1				
S2				
S3				
S4				
S5				
S6				
Parametry krzywej wzorcowej				

Oznaczenie zawartości kwasu salicylowego w pudrze leczniczym
z wykorzystaniem metody wysokosprawnej chromatografii cieczowej (HPLC)

Oznaczenie stężenia kwasu salicylowego w pudrze leczniczym

Odważyć dokładnie około 1,0 g pudru leczniczego do naczynka wagowego (Przygotować co najmniej 3 niezależne odważki). Przenieść do kolby miarowej na 25,0 ml. Do kolby dodać ok. 5 ml metanolu i wytrząsać przez 10 minut. Następnie uzupełnić fazą ruchomą do 25,0 ml, wymieszać i przesączyć.

Przygotować w fiolkach chromatograficznych mieszaninę przygotowanego kwasu salicylowego z pudru leczniczego i roztworu wzorca wewnętrznego (roztwór C) w proporcji 1:1. Dla każdej odważki przygotować po dwie próbki do nastrojku.

Nanieść mieszaninę na kolumnę chromatograficzną (20 μ l), rozwijać chromatogram ok. 10 min, odczytać wartość P_{KS} i P_{WZ} oraz obliczyć z krzywej wzorcowej zawartość kwasu salicylowego w preparacie handlowym.

Masa pudru leczniczego $m_1 = \dots\dots\dots$ g, $m_2 = \dots\dots\dots$ g, $m_3 = \dots\dots\dots$ g.

Wyniki oznaczeń preparatu handlowego

Numer próbki	Pole powierzchni piku KS	Pole powierzchni piku nipaginy M	P_{KS}/P_{WZ}	Zawartość KS w próbach [mg/ml]	Zawartość KS w próbach [%]
1A					
1B					
2A					
2B					
3A					
3B					
średnia					

Obliczenia:

Odpowiedź:

Wniosek: